



T.C.

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ
RESİM BÖLÜMÜ

BETONLAŞMANIN GÖLGESİNDE YEŞİL
(GREEN IN THE SHADOW OF CONCRETING)

LİSANS BİTİRME ÖDEVİ

HAZIRLAYAN

Şevin EREN

YÖNETEN

Doç. Muhammet TATAR

Haziran

2025

ÖZET	4
ABSTRACT	5
İÇİNDEKİLER	2
ŞEKİLLER DİZİNİ	3
BİRİNCİ BÖLÜM	6
Giriş	6
BETONLAŞMANIN GÖLGESİNDE YEŞİL	7
Sanatın Şehir Dönüşümündeki Rolü	8
Yeşil Alanların Sembolik Anlamı	9
Kısıtlı Alanlarda Yeşil	10
Kaybolan Yeşil	11
Beton Ormanları	12
Doğal ve Yapay	13
Beton Labirentler	14
Gri Manzaralar	15
Beton ve Sanat	16
İKİNCİ BÖLÜM	17
Uygulama Raporu	18
Uygulamanın Yapılış Gerekçesi	19
İçerik ve Biçime Yönelik Saptamalar	20
KAYNAKÇA	29

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1 Agnes Denes, “Wheatfield – A Confrontation” (Buğday Tarlası – Bir Yüzleşme); 1982,
Arazi Sanatı (Land Art) 15

Şekil 2 Şevin EREN, Soluksuz Yığınlar I ,50×70, Yağlıboya, Erzurum 2025
..... 20

Şekil 3 Şevin EREN, Soluksuz Yığınlar II ,50×70, Yağlıboya, Erzurum 2025
..... 20

ÖZET

Modern şehirlerde, hızla büyüyen beton yapıların doğayı baskılamasını ve yeşil alanların giderek azalmasını anlatır. Beton, kentlerin büyüme hırsını ve doğadan kopuşu simgelerken; yeşil, yaşamın sürdürülebilirliğini, biyolojik çeşitliliği ve insanın doğayla kurduğu duygusal bağı temsil eder. Bu çerçevede sanat, peyzaj tasarımı ve kent estetiği gibi alanlarda yeşilin rolü, sadece görsel değil ekolojik, psikolojik ve kültürel bir anlam taşımaktadır. Betonun griliğine karşı yeşilin canlılığı, çağdaş şehircilikte bir direnç noktasıdır.

Anahtar kelimeler: Betonlaşma, yeşil alan, ekolojik denge, kentleşme, sürdürülebilirlik, kentsel çatışma

ABSTRACT

In modern cities, the rapidly growing concrete structures suppress nature and green areas are gradually decreasing. While concrete symbolizes the growth ambition of cities and the detachment from nature, green represents the sustainability of life, biodiversity and the emotional connection that humans have with nature. In this context, the role of green in fields such as art, landscape design and urban aesthetics is not only visual but also ecological, psychological and cultural. The vitality of green against the grayness of concrete is a point of resistance in contemporary urbanism.

Keywords: Concretization, green space, ecological balance, urbanization, sustainability, urban conflict

Giriş

“Betonun Gölgesinde Yeşil”, günümüz kentlerinin hızla değişen mekânsal yapısını ve bu dönüşüm sürecinde doğanın maruz kaldığı geri itilmişliği çarpıcı biçimde yansıtan bir metafordur. Yoğun kentleşme, kontrolsüz yapılaşma ve neoliberal kentsel politikaların etkisiyle, doğayla iç içe kamusal alanlar giderek azalmış, yerlerini beton ormanları, gri manzaralar ve beton labirentler olarak adlandırılabilir yapay çevreler almıştır. Bu bağlamda yeşil alanlar yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda sembolik, politik ve kültürel anlamlar da taşımaktadır. Yeşilin bu çok katmanlı anlamı, kimi zaman bir yaşam hakkı, kimi zaman bir direnç mekânı ya da toplumsal hafızanın taşıyıcısı olarak kent dokusundaki yerini alır. Ancak kısıtlı kent boşlukları, bu işlevleri karşılamaktan her geçen gün daha da uzaklaşmaktadır. (Akyıldız,2025)

Bu çalışmada, sanatın şehir dönüşümündeki rolü temel alınarak; doğa ile yapay çevre arasındaki sınırların nasıl yeniden tanımlandığı ve bu tanımın sanat üretimlerine nasıl yansıdığı incelenecektir. Özellikle beton ve sanat ilişkisi üzerinden gelişen çevresel eleştiriler, kaybolan doğallığın nasıl görünür kılındığını ve doğal ile yapay arasındaki ayrımın nasıl sorgulandığını ortaya koyacaktır. Bu kapsamda, kısıtlı alanlarda yeşilin var olma mücadelesi, kaybolan yeşilin izleri, yeşil alanların sembolik anlamı ve bu bağlamda betonun hem fiziksel hem de kavramsal bir engel olarak rolü detaylı biçimde analiz edilecektir. Böylelikle, kent mekânının sadece fiziksel değil, aynı zamanda sanatsal ve ideolojik bir mücadele alanı olduğu fikri, disiplinler arası bir bakış açısıyla tartışmaya açılacaktır.

Sonuç olarak, beton, çağdaş sanatta teknik bir malzeme olmanın ötesinde, düşünsel ve kavramsal bir araca dönüşerek çok katmanlı bir anlam taşıyıcısı hâlini almıştır. Kentin gri dokusunu temsil etmenin ötesine geçip, hafıza, kimlik, doğa, yabancılaşma ve mekân gibi temel kavramları sorgulayan güçlü bir sanatsal dile evrilmiştir. Bu bağlamda beton, sadece geçmiş temsil eden değil, aynı zamanda geleceği sorgulayan, zamansal bir ara yüzey olarak çağdaş sanatın en anlam yüklü malzemelerinden biri hâline gelmiştir.

Uygulama Raporu

Uygulamanın Yapılış Gerekçesi

Kentleşmenin hızla arttığı günümüzde, doğal yeşil alanların yerini beton ve gri yapılar almaktadır. Bu dönüşüm, sadece ekolojik dengeleri bozmakla kalmayıp aynı zamanda insanların yaşam kalitesini de olumsuz etkilemektedir. Bir sanatçı olarak bu sürecin, doğa ile insan arasındaki kopuşun görsel ve duygusal bir yansıması olarak ele alıyorum.

Sanatın toplumsal ve çevresel meseleleri sorgulama gücüne inanıyorum. Betonlaşmanın yeşil alanlar üzerindeki etkisini sanat yoluyla ifade etmek, izleyiciyi bu kaybın ciddiyeti üzerine düşünmeye, doğaya yeniden değer vermeye çağırılmaktadır. Çalışmam da beton ve doğa unsurlarını bir araya getirerek, kent yaşamının monoton ve sert yapısını, doğanın yumuşak ve yaşamsal varlığıyla çatıştırmayı hedefliyorum. Böylece izleyici, betonun soğukluğu ile yeşilin canlılığı arasındaki gerilimi deneyimleyerek, kaybedilen doğal alanların önemini fark eder.

Bu çalışmam, sanatın çevresel bilinç oluşturmadaki rolünü pekiştirmek ve kentlerde sürdürülebilir yaşam alanlarının gerekliliğine dikkat çekmek adına önemli bir platform sunmaktadır. Sanat aracılığıyla yaratılan farkındalık, sadece estetik bir deneyim değil, aynı zamanda toplumsal bir çağrı niteliği taşımaktadır.

İçerik ve Biçime Yönelik Saptamalar

Bu sanatsal uygulamada içerik olarak kentleşme ile birlikte doğal yeşil alanların yok oluşu, insanın doğadan kopuşu ve betonlaşmanın çevresel etkileri ele alınmıştır. Çalışmanın temel kavramsal çerçevesi, doğa ve yapay çevre arasındaki gerilimden beslenmektedir. Özellikle kentlerdeki ekolojik yabancılaşma, bireyin ruhsal dünyasına da yansımaktadır ve bu durum çalışmanın duygusal tonunu belirlemektedir.

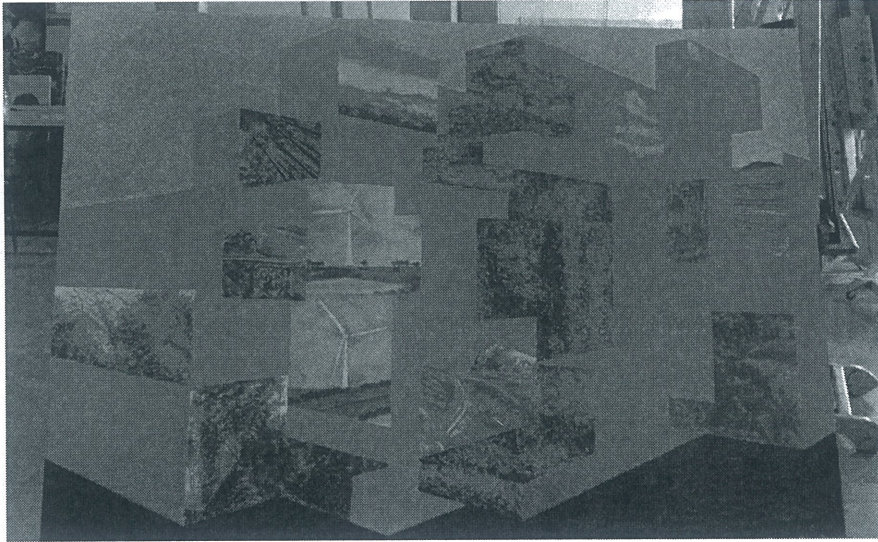
Çalışma, yeşil alanların beton yapılar karşısında silinip gitmesini bir kayıp, özlem ve uyarı diliyle sunar. Doğaya yönelik tahribatın sadece fiziksel değil, kültürel ve psikolojik bir

yıkım olduğu vurgulanır. Bu bağlamda eser, bir protesto niteliği taşıırken aynı zamanda izleyiciye düşünsel bir alan açmayı da amaçlamaktadır.

Biçim açısından ise, doğal materyaller (toprak, yaprak, canlı bitki parçaları) ile endüstriyel unsurlar (beton) bir araya getirilmiştir. Bu karşıtlık, içeriğın taşıdığı anlamı güçlendirmektedir. Renk kullanımı açısından yeşil ve gri tonlarının zıtlığı ön planda tutulmuş; yeşilin azalarak yok olması, gri yüzeylerin genişlemesiyle biçimsel düzeyde de yansıtılmıştır.

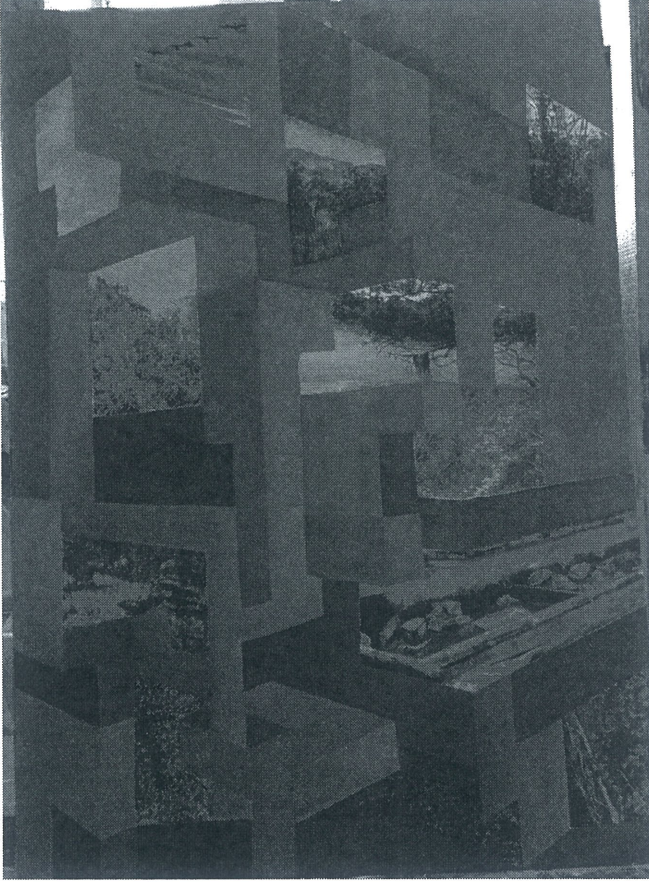
Kompozisyonda boğucu, sıkışık alanlar, özellikle kentteki yaşamın doğaya alan bırakmayan karakterini simgelemektedir. Malzeme seçimindeki kasıtlı “sertlik ve kırılgnalık” dengesi, doğanın tahribatı karşısındaki savunmasızlığı ima etmektedir. Çalışmalarım da ise interaktif öğeler kullanılarak izleyicinin mekânla ve doğayla doğrudan temas kurması sağlanmıştır.

Şekil 2. Şevin EREN, Soluksuz Yığınlar I, 2025, Kâğıt Üzerine Yağlıboya, 50×70cm



(Eren, 2025)

Şekil 3. Şevin EREN, Soluksuz Yığınlar II, 2025, Kâğıt Üzerine Yağlıboya, 50×70cm



(Eren, 2025)

Kaynakça

- Attention Restoration Theory (ART): An Overview Kentlerin Ruhunda Yeşil Nefes: Rekreatif Yeşil Alanların Psikolojik İyi Oluş Üzerindeki Etkileri
- Atanur, G., Ersoy Mirici, M., & Ersöz, N. D. (2024). Kaybolan Kent ve Doğa İlişisini Kentsel Açık Yeşil Alanlar Üzerinden Tartışmak: Bursa Yıldırım İlçesi Örneği. IDEALKENT, 16(43), 393-414. <https://doi.org/10.31198/idealkent>.
- Atmış, E., Tolunay, D., Yıldız, D., (2022). İklim Değişikliği ve Ormanlar Arasındaki İlişinin Medyadaki Yeri. Bartın Orman Fakültesi Dergisi. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2342582>
- Arun, Ö., Elmas, Ç., (2016). Yaşlılıkta Ayrım: Çağdaş Türkiye’de Yerel Yöntemleri Bekleyen Zorluklar. <https://dergipark.org.tr/tr/download/issue-full-file/35801>
- Atanur, G., Ersoy Mirici, M., & Ersöz, N. D. (2024). Kaybolan Kent ve Doğa İlişisini Kentsel Açık Yeşil Alanlar Üzerinden Tartışmak: Bursa Yıldırım İlçesi Örneği. IDEALKENT, 16(43), 393-414. <https://doi.org/10.31198/idealkent.1353491>
- Akyıldız, E., (2025). Balığın Döndüğü Gün Bursa Kazanır. <https://www.bursadameydan.com/yazarlar/ercan-akyildiz-6/baligin-dondugu-gun-bursa-kazanir-60679>
- Courtney, E., Ackerman, MA., (2018). Kaplan’ın Dikkat Geri Kazanım Teorisi (ART) nedir? <https://positivepsychology.com/attention-restoration-theory/>
- Çiftçi, B., (2018). Renklerin Psikolojisi- Yeşil Renk ve Anlamı. <https://www.kisiselgelisim.com/yesil-renk-ve-anlami-yesil-rengi-ve-renklerin-psikolojisi/>
- Ekren, E., & Çorbacı, Ö. L. (2022). Kahramanmaraş Kentsel Açık Yeşil Alanlarında Kullanılan Bitki Materyalinin Değerlendirilmesi. Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi, 18(1), 25-50.

- Gökçen, Ş. (2018). KAMUSAL SANAT VE KÜLTÜR EKSENLİ KENTSEL DÖNÜŞÜM. Uluslararası Disiplinler arası ve Kültürlerarası Sanat, 3(5).
- Kurtar, S. (2013). Bir Şehir Filozofu Olarak Henri Lefebvre ve Gündelik Yaşam Sanatı. İDEALKENT, 4(10), 200-219.
- Karataş, A., Kılıç, S., (2017). Sürdürülebilir Kentsel Gelişme ve Yeşil Alanlar. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/409426>
- Kürkçüoğlu, E., (2014). Kamusal Alanlarda İmaj Çatışması: Doğal ve Yapay İmaj Olgusu. <https://jag.journalagent.com/planlama/pdfs/PLAN-87597-REVIEW> KURKCUOGLU.pdf
- Kentsel Yeşil Alan. Wikipedia https://en.wikipedia.org/wiki/Urban_green_space
- Kişioğlu, K., H., (2024). Doğaya Dönüş: Kaybolan Yeşilin Peşinde. <https://www.ipekyoluhaber.net/yazar/uzmclinik-psk-hkubra-kisioglu/dogaya-donus-kaybolan-yesilin-pesinde-1044-kose-yazisi>
- Oggusto. (2023). Agnes Denes'in Hayatı, Eserleri ve Bilinmeyenleri. <https://www.oggusto.com/sanat/sanatci/agnes-denesin-hayati-eserleri-ve-bilinmeyenleri>
- Özdemir, A. (2009). KATILIMCI KENTLİ KİMLİĞİNİN OLUŞUMUNDA KAMUSAL YEŞİL ALANLARIN ROLÜ: ANKARA KENT PARKLARI ÖRNEĞİ. Turkish Journal of Forestry, 10(1), 144-153. <https://doi.org/10.18182/tjf.11280>
- Sarı, E. (2018). Sanat Olgusunun Tarihsel Süreçte Değişen Tanımı, İşlevi ve Değeri Üzerine. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 32(45), 131-151.
- Türk Standartları Enstitüsü. (2002). *TS EN 206-1 Beton – Bölüm 1: Özellik, performans, imalat ve uygunluk.*
- Yıldırım, Ö., S., (2020). Mimarlık ve Estetik: Betonun Estetiği. <https://www.thbbakademi.org/wp-content/uploads/2020/12/B2004.97.pdf>